

Psychometric properties of the persian version of the moral orientation guilt scale in the general population

Nematollah Yarollahi¹, Mehdi Imani², Mohammad Reza Taghavi³, Mahdi Reza Sarafraz⁴

1. Ph.D Candidate in Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Science, Shiraz University, Shiraz, Iran. E-mail: na.Yarollahi@shirazu.ac.ir
2. Associate Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Science, Shiraz University, Shiraz, Iran. E-mail: dr.mahdiimani@gmail.com
3. Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Science, Shiraz University, Shiraz, Iran. E-mail: mtaghavi@rose.shirazu.ac.ir
4. Assistant Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Science, Shiraz University, Shiraz, Iran. E-mail: msarafraz@shirazu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:
Received 13 January 2024
Received in revised form 09 February 2024
Accepted 15 March 2024
Published Online 22 October 2024

Keywords:
moral judgment,
psychometric properties,
moral orientation guilt
scale

ABSTRACT

Background: Guilt emerges from a perceived difference between people's behavior and their internalized moral principles. Due to the multidimensionality of ethics, guilt can also appear in different ways. Despite this, there is no valid tool in Iran to measure people's tendency to experience different types of guilt.

Aims: The present study investigated the factor structure and psychometric properties of the Moral Orientation Guilt Scale (MOGS) in Iranian society.

Methods: This study constituted an applied research endeavor that employed a survey approach for data collection. The research statistical population included all Iranian adults who actively engaged in social networks including Instagram, WhatsApp, Telegram, and Eitaa, from April to May 2023. A total of 662 participants were recruited through the available sampling procedure and completed research tools, including the MOGS (Mancini et al., 2022), guilt and shame proneness scale (Cohen et al., 2011), moral disgust scale (Tybur et al., 2009), and callous-unemotional traits (Frick, 2004) through an online survey. Data were analyzed using confirmatory factor analysis, Pearson correlation coefficient, Cronbach's alpha, and test-retest coefficient via SPSS and AMOS software.

Results: Confirmatory factor analysis confirmed the 4-factor structure of the questionnaire and showed that the model fit appropriately. The Pearson correlation coefficient between MOGS factors and other research questionnaires was positive or negative, depending on the type of scale, and significant ($p < 0.01$), which indicated the convergent validity of the scale. Also, the scale's internal consistency was calculated in the range of 0.65-0.84, and the test-retest coefficient of the factors (with a 2-week interval) was between 0.72-0.82, which showed that the scale has good reliability.

Conclusion: According to the findings, researchers can use this scale as a brief and reliable tool to evaluate people's tendency to experience different types of guilt in Iranian society.

Citation: Yarollahi, N., Imani, M., Taghavi, M.R., & Sarafraz, M.R. (2024). Psychometric properties of the persian version of the moral orientation guilt scale in the general population. *Journal of Psychological Science*, 23(140), 69-85. [10.52547/JPS.23.140.69](https://doi.org/10.52547/JPS.23.140.69)

Journal of Psychological Science, Vol. 23, No. 140, 2024

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.23.140.69](https://doi.org/10.52547/JPS.23.140.69)

✉ **Corresponding Author:** Mehdi Imani, Associate Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology and Educational Science, Shiraz University, Shiraz, Iran.
E-mail: dr.mahdiimani@gmail.com, Tel: (+98) 9168774515

Extended Abstract

Introduction

The psychology of ethics has traditionally been investigated, mainly through Lawrence Kohlberg's emphasis on justice and Carol Gilligan's focus on care (Mancini & Gangemi, 2021). However, Graham and Haidt (2012) expanded the understanding of ethics by adopting a social-intuitionist approach to moral judgment and conceptualizing it as a multidimensional construct consisting of five basic moral foundations including sensitivity to suffering and cruelty (harm/care), concerns about justice (fairness/reciprocity), cooperation and trust within one's group (ingroup/loyalty), valuing obedience and duty (authority/respect), and the disgust towards biological pollutants and individuals who cannot control their base impulses (purity/sanctity).

Despite the universality of this model, various cultures adhere to its five principles to varying extents. Thus, moral values differ across cultures (Graham et al., 2011). At an individual level, it has been shown that a person's moral identity plays a significant role in motivating him to engage in moral behavior that aligns with his values and ideals (Jia & Krettenauer, 2017). On the other hand, negative emotions can signal a perceived inconsistency between people's beliefs and their reality, thereby indicating a conflict between their internalized moral principles and their present moral conduct. In light of this, morality and guilt can be seen as two sides of the same coin (Mancini et al. (2022a).

Different psychological approaches have described guilt by referring to different types of internalized moral values in people. For instance, within the psychoanalytic tradition, guilt is depicted as an intrapsychic conflict stemming from the fear of angering an authority figure (Fromm, 1985). In this perspective, compensatory actions aim to alleviate one's distress rather than rectify the actual harm caused to others (Carnì et al., 2013). Conversely, the interpersonal approach characterizes guilt as rooted in empathy and compassion (Kubani & Watson, 2003). This approach shifts the focus from individuals' internal states to the relational consequences of their

mistakes, thereby encouraging pro-social behavior (Baumeister et al., 1994).

Prinz and Nichols (2010) tried to create an integrated approach to guilt by combining these two approaches, in which each type of guilt comprises two interconnected elements: the perception of violating an internalized moral norm and causing harm to others. However, recent studies have demonstrated that these two types of guilt can exist independently of each other, despite their coexistence in many situations. Mancini and Gangemi (2021) put forth a dualistic thesis, highlighting the behavioral, cognitive, and neurophysiological distinctions between these two types of guilt, and effectively distinguishing them from each other. They identified altruistic guilt, which solely revolves around the failure to achieve altruistic goals without any violation of moral norms, and deontological guilt, which solely pertains to the violation of an internalized moral norm, even in the absence of a specific victim. Consequently, it appears that one way to gain a more accurate understanding and conceptualization of guilt is to consider the moral orientation of individuals and measure it accordingly. Mancini et al. (2022a) developed the Moral Orientation Guilt Scale (MOGS) to assess individuals' inclination to experience various types of guilt, drawing inspiration from Graham and Haidt's model (2012). However, despite the scale's importance in research and clinical settings, its psychometric properties have not been investigated in Iran. Hence, the present study investigated the factor structure and psychometric properties of the MOGS within Iranian society.

Method

The current study constituted an applied research endeavor that employed a survey approach for data collection. The statistical population of this research encompassed all Iranian adults (up to 18 years old) who actively engaged in social networks, including Instagram, WhatsApp, Telegram, and Eitaa, from April to May 2023. Initially, the MOGS was meticulously developed in Persian, through the Brislin (1986) method. This scale was designed by Mancini et al. (2022a) to evaluate people's tendency to experience different types of guilt based on their

moral orientation. The scale includes 17 items, which are rated on a 5-point Likert scale (1= not at all to 5= very much). It measures four distinct factors: Moral Norm Violation (MNV), Moral Dirtiness (MODI), Empathy, and Harm. Subsequently, a sample of 662 participants (525 females; M=31.21; SD=9.92) from different Iranian ethnicities were recruited through the available sampling procedure and completed research tools, including the MOGS (Mancini et al., 2022a), guilt and shame proneness scale (GASP: Cohen et al., 2011), moral disgust scale (Tybur et al., 2009), and inventory of callous-unemotional traits (ICU: Frick, 2004) via an online survey. Also, to calculate the test-retest coefficient of the instrument, a sample of 34 students of Payam-e-Noor University, Shiraz branch (M= 23.27; SD=3.65) was selected and answered the MOGS in two stages, observing a 2-week interval. Data were analyzed using SPSS 26 and AMOS 20 software.

Results

The normality of the data was assessed using the skewness and kurtosis indices. The skewness values were computed between -1.28 and 0.75 and the kurtosis values were in the range of -0.58 to 2.60. According to the acceptable range of ± 3 for skewness and ± 5 for kurtosis (Tabachnick & Fidell, 2013), it can be concluded that the data followed a normal distribution. To evaluate the factor structure of the MOGS, confirmatory factor analysis was conducted using the maximum likelihood method. Initially, the factor loadings of the statements were examined to identify items with less than 0.40 factor loadings.

Since all the items exhibited positive factor loadings above 0.40, no statements were excluded (Figure 1).

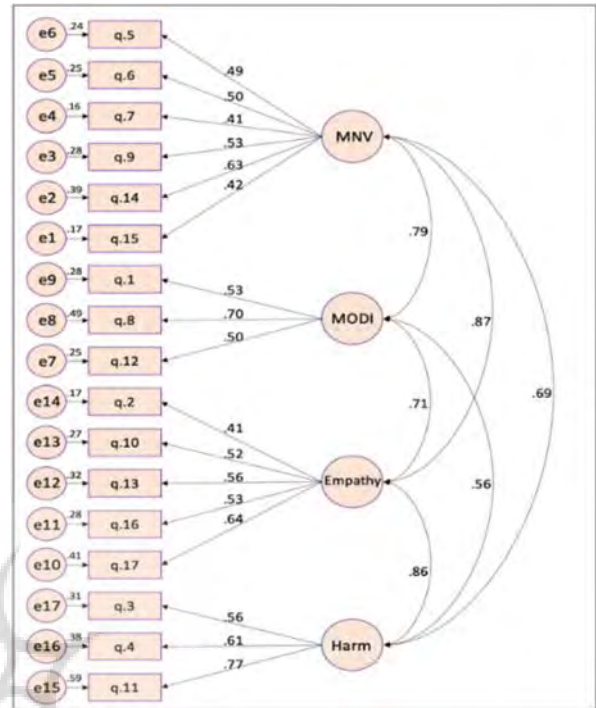

Figure 1. The confirmatory factor analysis model of the MOGS and the factor loading of items

The adequacy of the 4-factor model of the MOGS in Iranian society was assessed through the indexes of χ^2/df , goodness of fit index (GFI), adjusted goodness of fit index (AGFI), incremental fit index (IFI), Tucker-Lewis's index (TLI), comparative fit index (CFI), and the root mean square error of approximation (RMSEA), which demonstrated that the model fit appropriately (Table 1).

Table 1. Indices of the goodness of fit of the 4-factor model of the MOGS

Fitness Index	χ^2/df	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA
Value	2.90	0.95	0.92	0.93	0.91	0.92	0.05
Accepted range	< 3	> 0.90	> 0.80	> 0.90	> 0.90	> 0.90	< 0.08

Table 2 presents the findings of the convergent validity analysis conducted on the MOGS scale. The results indicate that the correlation coefficients between the factors scores of the MOGS with the scores of the GASP, moral disgust, and ICU questionnaires (except for the correlation of the MODI factor with ICU), were positive or negative, according to the type of scale, and significant (Table 2).

Finally, the MOGS's internal consistency using Cronbach's alpha coefficient was calculated in the range of 0.65-0.84, and the test-retest coefficient with a two-week interval was between 0.72-0.82, which demonstrated favorable reliability within Iranian society.

Table 2. Correlation coefficients between the MOGS factors and other research questionnaires

Variables	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. MNV	1								
2. MODI	0.48**	1							
3. Empathy	0.50**	0.46**	1						
4. Harm	0.43**	0.33**	0.51**	1					
5. total MOGS	0.84**	0.75**	0.81**	0.65**	1				
6. moral disgust	0.28**	0.12**	0.21**	0.20**	0.26**	1			
7. guilt	0.33**	0.09*	0.30**	0.39**	0.34**	0.49**	1		
8. shame	0.18**	0.22**	0.15**	0.10**	0.22**	0.09*	0.14**	1	
9. ICU	-0.23**	0.05	-0.19**	-0.33**	-0.21**	-0.28**	-0.44**	0.11**	1

*p<0.05, **p<0.01

Conclusion

Examining the convergent validity of the MOGS scale as well as its reliability showed that the Iranian version of this scale has acceptable validity and reliability. Also, in line with the original research, checking the construct validity using confirmatory factor analysis confirmed the 4-factor structure of the questionnaire, each of which reflects different moral foundations (Mancini et al., 2022a): a) Moral Norms Violation (MNV), which reflects the fear of the anger of authority and the effort to avoid feeling guilty through compliance with moral norms, b) Moral Dirtiness (MODI), which pertains to feeling morally inferior and inadequate in response to actions perceived as "sinful" and degrading, c) Empathy, specifically the tendency to experience guilt for the suffering of others or the inability to assist them, and d) Harm, which measures the inclination to feel guilt for causing harm to others while simultaneously desiring to console the victim.

The initial two components of the MOGS concentrate on moral transgression and self-loathing, disregarding any concern for others. Conversely, the third and fourth components always involve someone else suffering, even if there has not been a violation of internal moral norms. Consequently, Mancini et al. (2022a) linked the factors of MNV and MODI to deontological guilt, while associating empathy and harm with altruistic guilt. Research has demonstrated that these two forms of guilt can be associated with

distinct pathological conditions (Mancini et al., 2022b) and can play different roles in other processes and emotions (Mancini & Gangemi, 2021).

Given the desirability of the psychometric properties of the Persian version of the Moral Orientation Guilt Scale, researchers can use this scale as a brief and reliable tool to evaluate people's tendency to experience different types of guilt in Iranian society. Furthermore, as the present study was conducted on the general population, future research endeavors can explore and compare the inclination toward different types of guilt among diverse clinical populations.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is extracted from the Ph.D. Thesis of the first author at the Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Shiraz. This research has an ethics code with ID IR.US.REC.1401.006. All ethical considerations were duly adhered to in this study, and all participants willingly took part in the research after providing their informed consent.

Funding: This research was conducted in the form of a doctoral thesis without financial support.

Authors' contribution: The first author was the main researcher of the study, who collected the data and wrote the text of the article. The second author was the supervisor, and the third and fourth authors were advisors who supervised the research design and analysis of the results.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest related to the research.

Acknowledgments: I extend my heartfelt gratitude to the supervisor, research advisors, and all individuals who actively participated in this study.

ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در جمعیت عمومی

نعمت‌اله یارالهی^۱، مهدی ایمانی^{۲*}، محمدرضا تقوی^۳، مهدی‌رضا سرافراز^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۲. دانشیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۳. استاد، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۴. استادیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه: احساس گناه در نتیجه اختلاف ادراک شده بین رفتار افراد و اصول اخلاقی آن‌ها ایجاد می‌شود. با توجه به چندبعدی بودن مفهوم اخلاق، این هیجان نیز می‌تواند به شکل‌های متفاوتی بروز یابد. با این حال، ابزار معتبری که بتواند گرایش افراد به تجربه انواع مختلف احساس گناه را در جامعه ایران اندازه‌گیری کند، وجود ندارد.

هدف: مطالعه حاضر با هدف بررسی ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در ایران انجام شد. **روش:** این پژوهش از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع مطالعات پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش شامل همه بزرگسالان ایرانی فعال در شبکه‌های اجتماعی اینستاگرام، واتساپ و تلگرام در بازه زمانی فروردین تا اردیبهشت ۱۴۰۲ بود. تعداد ۶۶۲ نفر از طریق نمونه‌گیری در دسترس و به شکل آنلاین به ابزارهای پژوهش شامل مقیاس‌های جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ الف)، آمادگی شرم و گناه (کوهن و همکاران، ۲۰۱۱)، چنشد اخلاقی (تیور و همکاران، ۲۰۰۹) و صفات سنگدلی و عاری از احساس (فریک، ۲۰۰۴) پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از روش‌های تحلیل عاملی تأییدی، ضریب همبستگی پیرسون، محاسبه آلفای کرونباخ و ضریب آزمون-بازآزمون، از طریق نرم‌افزارهای SPSS و AMOS تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی تأییدی، ساختار ۴ عاملی پرسشنامه را تأیید کرده و نشان داد که مدل از برازش مناسبی برخوردار است. ضریب همبستگی بین نمرات مقیاس MOGS و سایر ابزارهای پژوهش، بسته به نوع مقیاس، مثبت یا منفی و معنی‌دار به دست آمد ($p < 0.01$) که نشانگر اعتبار همگرایی مقیاس بود. همچنین، همسانی دورنی مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۶۵ تا ۰/۸۴ و ضریب آزمون-بازآزمون عامل‌ها (به فاصله دو هفته) بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۹ محاسبه شد که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول مقیاس بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، پژوهشگران می‌توانند از این مقیاس به عنوان ابزاری مختصر و قابل اعتماد جهت ارزیابی گرایش افراد به تجربه انواع مختلف احساس گناه در جامعه ایران استفاده نمایند.

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۳

بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰

پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۵

انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۸/۰۱

کلیدواژه‌ها:

قضاوت اخلاقی،

ویژگی‌های روان‌سنجی،

مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس

گناه

استناد: یارالهی، نعمت‌اله؛ ایمانی، مهدی؛ تقوی، محمدرضا؛ و سرافراز، مهدی‌رضا (۱۴۰۳). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در جمعیت

عمومی. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۴۰، ۶۹-۸۵.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۴۰، ۱۴۰۳. DOI: [10.52547/JPS.23.140.69](https://doi.org/10.52547/JPS.23.140.69)

© نویسنده‌گان

✉ نویسنده مسئول: مهدی ایمانی، دانشیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. رایانامه: dr.mahdiimani@gmail.com

تلفن: ۰۹۱۶۹۸۸۴۵۱۵

مقدمه

تاریخچه نظریه‌پردازی و پژوهش روانشناختی در زمینه تحول اخلاقی با طرح مفاهیم وجدان توسط زیگموند فروید و استدلال اخلاقی از سوی ژان پیاژه شروع شد (دلفان بیرانوند و همکاران، ۱۴۰۱). در ادامه، روانشناسی اخلاق عمدتاً با تأکید لارنس کلبرگ بر جنبه‌های عدالت و همکارش کارول گیلیگان بر توجه و مراقبت مورد بررسی قرار گرفته است (مانچینی و گنگمی، ۲۰۲۱). این درحالی است که پژوهش‌های اخیر، با گسترش حوزه‌های قلمرو اخلاق، مفاهیم جدیدی به آن افزوده‌اند. در یکی از مدل‌های جامع، گراهام و هایت (۲۰۱۲) رویکردی شهودی-اجتماعی^۱ به قضاوت اخلاقی ارائه کرده و اخلاق را به عنوان یک سازه چندوجهی متشکل از پنج پایه اساسی مفهوم‌سازی کرده‌اند: الف) آسیب/مراقبت^۲، که شامل حساسیت به رنج و ظلم است، ب) انصاف/برابری^۳، که بر نگرانی‌های مربوط به عدالت تمرکز دارد، ج) تعلق گروهی/وفاداری^۴، که شامل همکاری و اعتماد به درون گروه خود می‌شود، د) اقتدار/احترام^۵، که بر ارزش نهادن به اطاعت و وظیفه تمرکز دارد و ه) پاکی/پرهیزکاری^۶، که هم شامل چندش^۷ از آلاینده‌های زیستی و هم انزجار از افرادی است که نمی‌توانند بر تکانه‌های پایه خود غلبه کنند.

با وجود فراگیر بودن این مدل به بررسی اخلاق، اقوام و فرهنگ‌های مختلف به میزان‌های متفاوتی به اصول پنج‌گانه مورد اشاره ارجح می‌نهند و به همین دلیل، ارزش‌های اخلاق در میان فرهنگ‌ها متفاوت است (گراهام و همکاران، ۲۰۱۱). در سطح فردی نیز مشخص شده است که هویت اخلاقی یک عامل انگیزشی مهم در انجام رفتار اخلاقی محسوب می‌شود و هرچه مفاهیم اخلاقی مانند ارزش‌ها، آرمان‌ها و فضیلت‌ها نقش بارزتری در تعریف فرد از خودش داشته باشند، وی انگیزه بیشتری برای رفتار هم‌خوان با آن مفاهیم خواهد داشت (ژیا و کرتنیور، ۲۰۱۷). از سوی دیگر، از آنجایی که احساسات منفی می‌توانند نشان‌دهنده ادراک یک ناهماهنگی بین واقعیت با باورها و اهداف فرد باشند، هیجان‌های اخلاقی نیز ممکن است به عنوان نشانگری از تعارض بین اصول اخلاقی درونی شده

افراد و رفتار اخلاقی جاری آن‌ها عمل کنند و بر این اساس، می‌توان اخلاق و احساس گناه را دو روی یک سکه دانست (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ الف).

احساس گناه به عنوان یکی از هیجان‌های خودآگاه^۸، نتیجه عملیات پیچیده شناختی و مستلزم تحول خودآگاهی و توانایی خودارزیابی فرد است (هاشمی گلپایگانی و همکاران، ۱۴۰۱). این هیجان با ادراک فرد از نقض اصول و باورهای اخلاقی شخصی یا اجتماعی خویش مرتبط بوده (برزگری احمدآباد و همکاران، ۱۴۰۲) و از دیدگاه تکاملی، نقش مؤثری در پایش اصول اخلاقی فرد و تنظیم روابط اجتماعی وی دارد (گیلبرت، ۲۰۱۹). رویکردهای مختلف روانشناسی، احساس گناه را با اشاره به انواع متفاوت ارزش‌های اخلاقی درونی شده در افراد توصیف کرده‌اند. برای مثال، سنت روان‌کاوانه احساس گناه را به عنوان یک تعارض درون-روانی توصیف می‌کند که از ترس از خشمگین شدن یک منبع قدرت^۹ ناشی می‌شود. به عبارت دیگر، احساس گناه نوعی قدرت است که از سوی منابع آن، بر افراد اعمال می‌شود (فروم، ۱۹۸۵). این دیدگاه نظری احساس گناه و پریشانی روانشناختی همراه با آن را لزوماً با کاهش درد در دیگران مرتبط نمی‌داند. از این منظر، هدف از اعمال جبرانی افراد هنگام احساس گناه، کاهش ناراحتی خودشان است، صرف نظر از این که آیا آسیب واقعی ترمیم می‌شود یا خیر (کارنی و همکاران، ۲۰۱۳). برعکس، رویکرد بین‌فردی به احساس گناه، توجه را از حالات درونی افراد به اثرات اعمال/خطاهای آن‌ها بر روابط معطوف می‌کند و علت آن را به پنداشت فرد درباره آسیب رساندن یا ناتوانی در کمک به شخص دیگر نسبت می‌دهد (بومایستر و همکاران، ۱۹۹۴). به عبارت دیگر، این دیدگاه احساس گناه را مبتنی بر همدلی و شفقت توصیف کرده (کوبانی و واتسون، ۲۰۰۳) و آن را در واداشتن افراد به رفتار جامعه‌پسندانه مؤثر می‌داند (اسکافیدی‌اباته و همکاران، ۲۰۲۲).

برخی پژوهشگران با ترکیب دو دیدگاه بالا سعی در ایجاد یک نگاه یکپارچه^{۱۰} به احساس گناه دارند که طی آن، هر نوع احساس گناه شامل دو عنصر درهم‌آمیخته است: تخطی ادراک شده از یک هنجار اخلاقی

1. social-intuitionist

2. harm/care

3. fairness/reciprocity

4. ingroup/loyalty

5. authority/respect

6. purity/sanctity

7. disgust

8. self-conscious

9. authority

10. integrated approach

به طور مستقل، گرایش افراد به تجربه انواع مختلف احساس گناه را بسنجند، در دسترس نبود. با توجه به محدودیت ابزارهای موجود و جهت‌گیری این خلا، مانچینی و همکاران (۲۰۲۲ الف) با الهام از مدل پنج وجهی گراهام و هایت (۲۰۱۲) درباره اخلاق، مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه را ساختند و اعتبار و پایایی آن را در جمعیت عمومی جامعه ایتالیا مطلوب گزارش دادند. لازم به ذکر است که سازندگان تست، این مقیاس را بر اساس ۴ مؤلفه آسیب/مراقبت، انصاف/برابری، اقتدار/احترام و پاکی/پرهیزکاری از مدل مذکور طراحی نمودند و دلیل قرار ندادن مؤلفه پنجم (تعلق گروهی/ وفاداری) را حساسیت بالای این مؤلفه به جهت‌گیری سیاسی افراد برشمردند. از دیگر سو، علی‌رغم اهمیت مقیاس در تحقیقات و کار بالینی (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب؛ لوپینو و همکاران، ۲۰۲۳)، تاکنون ویژگی‌های روان‌سنجی آن در ایران مورد بررسی قرار نگرفته است. از این رو، مطالعه حاضر با هدف بررسی ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در ایران انجام شد. بنابراین، سؤال اصلی پژوهش این بود که آیا مقیاس مورد اشاره از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی در جامعه ایرانی برخوردار است؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی، از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع مطالعات پیمایشی و از نظر روش‌شناسی، در حیطه پژوهش‌های آزمون‌سازی بود که با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در ایران صورت گرفت. با توجه به تأکید مطالعات پیشین بر بارز بودن نقش تفاوت‌های قومی-فرهنگی (گراهام و همکاران، ۲۰۱۱؛ کرودر و کامل‌مایر، ۲۰۱۸) و مذهبی (آلبرتسن و همکاران، ۲۰۰۶) در شکل‌گیری اصول و ارزش‌های اخلاقی افراد و در نتیجه گرایش آن‌ها به تجربه انواع مختلف احساس گناه، پژوهش حاضر در تلاش بود که با گردآوری داده‌ها از سراسر کشور، تا حد امکان، تنوع فرهنگی موجود در ایران را مورد پوشش قرار دهد. از طرفی با توجه به برخی مزیت‌های

درونی شده و آسیب رساندن به دیگران (پرینز و نیکولز، ۲۰۱۰). با این حال، علی‌رغم وجود همبندی این دو نوع احساس گناه در بسیاری از موقعیت‌ها، پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که این دو به هم وابسته نیستند و هر یک می‌تواند بدون دیگری وجود داشته باشد. مانچینی و گنگمی (۲۰۲۱) با ارائه یک طرح دوگانه^۱، ضمن اشاره به تفاوت‌های رفتاری، شناختی و عصبی-زیستی بین این دو نوع احساس گناه، آن‌ها را از هم تفکیک کردند: احساس گناه دگردوستانه^۲ که تنها بر به خطر افتادن اهداف دگردوستانه و عدم دستیابی به آن‌ها متمرکز است، بدون این که هیچ‌گونه تخطی از هنجارهای اخلاقی وجود داشته باشد، و احساس گناه وظیفه‌گرایانه^۳ که تنها به تخطی از یک هنجار اخلاقی درونی شده بر می‌گردد، حتی زمانی که قربانی^۴ مشخصی وجود ندارد.

شواهد روزافزون از تمایز بین احساس گناه دگردوستانه و وظیفه‌گرایانه حمایت کرده و نشان داده‌اند که این دو نوع احساس گناه، می‌توانند به شکل‌های متفاوت در شرایط مختلف آسیب‌شناسی روانی نقش داشته باشند. برای مثال، مانچینی و همکاران (۲۰۲۲ ب) در پژوهشی نشان دادند که نقش احساس گناه وظیفه‌گرایانه در افراد مبتلا به اختلال وسواسی-اجباری و احساس گناه دگردوستانه در مبتلایان به افسردگی بارزتر است. باسیل و همکاران (۲۰۱۱) نیز در یک مطالعه با استفاده از تشدید مغناطیسی عملکردی^۵ برای شناسایی بستر عصبی دو احساس گناه نشان دادند که احساس گناه وظیفه‌گرایانه با فعال شدن اینسولا و قشر سینگولیت قدامی و گناه دگردوستانه با فعالیت نواحی پیش‌پیشانی داخلی^۶ همراه است. بنابراین، به نظر می‌رسد یکی از راه‌های شناخت و مفهوم‌سازی دقیق‌تر احساس گناه و در نتیجه افزایش فهم پژوهشگران و بالینگران از این هیجان، توجه به جهت‌گیری اخلاقی فرد و سنجش آن است.

حال، با وجود پرسشنامه‌های مختلف برای ارزیابی احساس گناه (برای نمونه: مقیاس‌های تجربه شرم و گناه^۷، مالیناکووا و همکاران، ۲۰۲۰؛ آمادگی شرم و گناه، کوهن و همکاران، ۲۰۱۱؛ پرسشنامه احساس گناه، کوگلر و جونز، ۱۹۹۲)، مرور آن‌ها نشان می‌دهد که ابزار روانشناختی معتبری که بتواند بین ارزش‌های اخلاقی متفاوت در افراد تمایز قائل شده و

5. functional magnetic resonance imaging (fMRI)

6. medial prefrontal

7. guilt and Shame Experience Scale (GSES)

1. dualistic thesis

2. altruistic guilt

3. deontological guilt

4. victim

از دانشجویان دانشگاه پیام‌نور واحد شیراز انتخاب شد و افراد، در دو مرحله با رعایت فاصله زمانی دو هفته به مقیاس MOGS پاسخ دادند. لازم به ذکر است، به منظور بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس MOGS، داده‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-26 و AMOS-20 مورد تحلیل آماری قرار گرفت.

(ب) ابزار

مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه^۲ (MOGS): این مقیاس در سال ۲۰۲۲ توسط مانچینی و همکاران و به منظور ارزیابی گرایش به تجربه انواع مختلف احساس گناه با توجه به جهت‌گیری اخلاقی افراد طراحی شد. این مقیاس دارای ۱۷ گویه است و نمره‌گذاری آن به صورت طیف لیکرت ۵ درجه ای (۱= اصلاً تا ۵= خیلی زیاد) می‌باشد که نمرات بالاتر بیانگر احساس گناه بیشتر است. نتایج تحلیل عامل اکتشافی این پرسشنامه ساختار ۴ عاملی شامل نقض هنجارهای اخلاقی^۳ (MNVI)، گویه‌های ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۴، ۱۵، کثیفی اخلاقی^۴ (MODI)، گویه‌های ۱، ۸، ۱۲، همدلی^۵ (Empathy)، گویه‌های ۲، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۷) و آسیب^۶ (Harm): گویه‌های ۳، ۴، ۱۱) را پیشنهاد داد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی شاخص‌های برازش عالی را برای مدل ۴ عاملی به دست داد (df= ۱۱۳؛ CFI= ۰/۹۸۸؛ RMSEA= ۰/۰۳۵؛ SRMR= ۰/۰۶۱) که به وضوح، حاکی از برازش مناسب‌تر این مدل در مقایسه با مدل تک عاملی بود. بنابراین، سازندگان مقیاس استفاده از مدل ۴ عاملی را برای این مقیاس پیشنهاد دادند. اعتبار مقیاس نیز با استفاده از پرسشنامه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت و نتایج، اعتبار همگرایی قوی را برای آن گزارش دادند. هم‌چنین، مانچینی و همکاران (۲۰۲۲) ب) همسانی درونی مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ برای نمره کل و خرده مقیاس‌های نقض هنجارهای اخلاقی، کثیفی اخلاقی، همدلی و آسیب به ترتیب برابر ۰/۸۷، ۰/۸۲، ۰/۷۰، ۰/۸۲ و ۰/۸۱ محاسبه گردید که نشانگر پایایی مطلوب پرسشنامه است.

پرسشنامه آمادگی شرم و گناه^۷ (GASP): این پرسشنامه توسط کوهن و همکاران (۲۰۱۱) و به منظور ارزیابی تمایل افراد به تجربه هیجان‌های شرم و گناه طراحی گردید. این مقیاس دارای ۱۶ گویه است که در آن‌ها،

بکارگیری نسخه دیجیتال ابزارهای مداد-کاعدی سنجش روانشناختی مانند امکان دسترسی راحت‌تر و گردآوری داده‌های بیشتر، صرفه‌جویی بیشتر در هزینه و زمان، و نیز رواج استفاده از این روش در دو دهه اخیر (مارتین-کی و همکاران، ۲۰۲۲)، تصمیم گرفته شد داده‌های پژوهش حاضر از طریق زمینه‌یابی آنلاین جمع‌آوری شود. از این رو، جامعه آماری پژوهش حاضر شامل همه بزرگسالان (بالای ۱۸ سال) ایرانی فعال در شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های جمعی (شامل برنامه‌های ایتا، اینستاگرام، واتس‌آپ و تلگرام) در بازه زمانی اردیبهشت تا خرداد ۱۴۰۲ بود. نمونه پژوهش به شیوه در دسترس انتخاب شد، به این صورت که فراخوان شرکت در پژوهش در گروه‌ها و صفحات مختلف علمی، کسب و کار و غیره در رسانه‌های اجتماعی سراسر کشور انتشار یافت و افراد پس از اعلام رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش، از طریق تکمیل فرم تنظیم شده حاوی ابزارهای پژوهش در پرس‌لاین^۱، وارد بخش پاسخگویی می‌شدند. زمان مورد نیاز برای پاسخ به سؤالات حدود ۱۵ دقیقه بود. در نهایت، تعداد ۶۶۲ نفر از قومیت‌های مختلف ایرانی به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند.

برای استفاده از مقیاس جهت‌یابی اخلاقی احساس گناه (MOGS) در جامعه ایران، براساس روش بریزلین (۱۹۸۶) و به شیوه زیر عمل شد: ابتدا طی مکاتبه با سازندگان تست، مجوز ترجمه اخذ و نسخه انگلیسی مقیاس دریافت گردید. سپس، مقیاس توسط دو روان‌شناس آشنا به زبان انگلیسی، به فارسی ترجمه شد. در گام بعد، نسخه تأیید شده جهت برگرداندن از زبان فارسی به زبان اصلی (ترجمه معکوس) در اختیار دو مترجم (یک نفر روان‌شناس مسلط به زبان انگلیسی و یک نفر متخصص زبان انگلیسی آشنا به متون روانشناسی) که متن اولیه انگلیسی را ندیده بودند، گذارده شد. در مرحله بعدی، نسخه ترجمه شده به انگلیسی با متن اصلی مقیاس مقایسه و در موارد عدم تطابق آن‌ها با دو مترجم مربوطه مشورت شد تا از یکسانی مفهومی و کیفیت کلی ترجمه اطمینان حاصل شود. در آخر، نسخه ترجمه معکوس برای سازندگان مقیاس ارسال و مورد تأیید آن‌ها قرار گرفت. پس از آماده سازی نسخه نهایی مقیاس، بسته مقیاس‌ها در نمونه پژوهش اجرا شد. هم‌چنین برای محاسبه ضریب بازآزمایی ابزار، نمونه‌ای به حجم ۳۴ نفر

1. porseline
2. Moral Orientation Guilt Scale (MOGS)
3. Moral Norm Violation (MNVI)
4. Moral Dirtiness (MODI)

5. empathy

6. harm

7. Guilt And Shame Proneness Scale (GASP)

۷ درجه‌ای (=۰ اصلاً چندش آور نیست، =۶ کاملاً چندش آور است) انجام می‌شود. سازندگان مقیاس، اعتبار مقیاس را به روش تحلیل عاملی تأییدی، و نیز اعتبار هم‌گرا و واگرایی آن را با استفاده از محاسبه همبستگی مقیاس با ابزارهای مختلف مطلوب گزارش کردند. هم‌چنین، تیور و همکاران (۲۰۰۹) میزان آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های چندش بیماری‌زا، چندش جنسی و چندش اخلاقی را به ترتیب برابر ۰/۸۴، ۰/۸۷ و ۰/۸۴ گزارش دادند. مرادی مطلق (۱۳۹۸) به منظور هنجاریابی نسخه فارسی این مقیاس در یک نمونه ۲۰۶ نفری از دانشجویان، فرایند ترجمه و ترجمه معکوس را برای همه ۲۱ آیتم پرسشنامه اصلی انجام داد ولی به دلیل مغایرت سؤالات چندش جنسی با مسائل فرهنگی، این زیرمقیاس از پرسشنامه حذف شد و سؤالات دو حوزه چندش بیماری‌زا و چندش اخلاقی مورد تحلیل قرار گرفت. تحلیل عاملی اکتشافی منجر به حفظ راه‌حل دو عاملی شد که همسو با زیرمقیاس‌های پرسشنامه اصلی است. عامل اول (چندش بیماری‌زا) ۳۱/۶۶ درصد، عامل دوم (چندش اخلاقی) ۱۳/۵۷ درصد و در مجموع ۴۵/۲۴ درصد واریانس را تبیین می‌کردند. هم‌چنین، پایایی به روش آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های چندش بیماری‌زا برابر ۰/۸۲ و زیرمقیاس چندش اخلاقی برابر ۰/۷۱ به دست آمد. بررسی اعتبار همگرایی مقیاس نیز از طریق محاسبه همبستگی آن با سایر ابزارهای چندش شامل مقیاس چندش تجدیدنظرشده و مقیاس حساسیت و گرایش به تجربه چندش رضایت بخش بود. در پژوهش حاضر فقط از زیرمقیاس چندش اخلاقی - که کارکرد آن برانگیختن اجتناب اجتماعی از افراد نقض‌کننده هنجارهای اجتماعی است (تیور و همکاران، ۲۰۰۹) - به منظور بررسی اعتبار همگرایی مقیاس MOGS استفاده شد. لازم به ذکر است ضریب آلفای کرونباخ این خرده‌مقیاس در پژوهش حاضر برابر ۰/۷۶ محاسبه شد.

پرسشنامه صفات سنگدلی و عاری از احساس^۱ (ICU): این پرسشنامه توسط فریک (۲۰۰۴) و بر اساس ابزار غربالگری فرآیندهای ضداجتماعی^۳ ساخته شد. نسخه اصلی پرسشنامه ۲۴ گویه دارد و شامل سه خرده‌مقیاس سنگدلی^۴ (معطوف به فقدان همدلی، احساس گناه و پشیمانی از اعمال نادرست)،

داستان‌هایی فرضی درباره موقعیت‌های زندگی روزمره و شیوه واکنش افراد در آن موقعیت‌ها طرح شده است. از شرکت‌کنندگان خواسته می‌شود خود را در موقعیت توصیف شده تصور کنند و میزان احتمال واکنش خود در این شرایط را روی مقیاسی ۵ درجه‌ای (از ۱= کاملاً مخالفم تا ۵= کاملاً موافقم) مشخص نمایند. نتایج تحلیل عاملی توسط سازندگان مقیاس نشان داد که احساس گناه دارای دو زیرمقیاس ارزیابی منفی (شامل سؤال‌های ۱، ۹، ۱۴، ۱۶) و انجام اعمال جبرانی به دنبال تخلف فرد (شامل سؤال‌های ۲، ۵، ۱۱، ۱۵) است؛ و احساس شرم شامل زیرمقیاس‌های خود-ارزیابی منفی (شامل سؤال‌های ۳، ۶، ۱۰، ۱۳) و رفتار کناره‌جویانه به دنبال افشای عمومی تخلف (شامل سؤال‌های ۴، ۷، ۸، ۱۲) است. سازندگان مقیاس اعتبار ابزار را به روش تحلیل عاملی تأییدی مطلوب گزارش کرده و بررسی پایایی مقیاس نیز طی دو پژوهش جداگانه ضرایب آلفای مطلوبی بین ۰/۶۱ تا ۰/۷۱ را برای عوامل این مقیاس به دست داد. جوکار و کمالی (۱۳۹۴) در پژوهشی اعتبار این مقیاس را با استفاده از تحلیل عاملی بررسی کردند. ملاک استخراج عوامل شیب نمودار اسکری و ارزش ویژه بالاتر از یک بود. نتایج به روش مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس وجود دو عامل در گویه‌ها را تأیید کرد. عامل نخست، احساس گناه، ۱۲ سؤال را به خود اختصاص داد و عامل دوم، هیجان شرم، چهار سؤال را در خود جای داد. بر این اساس، سؤال‌های فرعی خرده‌مقیاس «خودارزیابی منفی»، به عامل گناه منتقل شده است. پایایی مقیاس نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای احساس گناه و احساس شرم به ترتیب برابر ۰/۸۳ و ۰/۵۱ محاسبه شد. با توجه به اختلاف ساختار عاملی مقیاس در جمعیت ایرانی با ساختار نظری ارائه شده از سوی سازندگان مقیاس، در این پژوهش به جای ساختار چهار عاملی، از مدل دو عاملی استفاده شد. لازم به ذکر است ضریب آلفای کرونباخ عامل‌های گناه و شرم در پژوهش حاضر به ترتیب برابر ۰/۷۳ و ۰/۵۸ محاسبه شد.

مقیاس چندش اخلاقی (برگرفته از مقیاس سه‌حوزه‌ای چندش^۱ (TDDS)): مقیاس سه‌حوزه‌ای چندش توسط تیور و همکاران (۲۰۰۹) ساخته شد که از طریق ۲۱ گویه، سه حوزه چندش شامل چندش بیماری‌زا، چندش جنسی و چندش اخلاقی را مورد سنجش قرار می‌دهد (هر حوزه شامل ۷ گویه). نمره‌گذاری گویه‌ها به صورت خودگزارشی و با استفاده از طیف لیکرت

1. Three Domain Disgust Scale (TDDS)

2. Inventory of Callous-Unemotional Traits (ICU)

3. Antisocial Process Screening Device (APSD)

4. callousness

آلفای کرونباخ نمره کل پرسشنامه در پژوهش حاضر برابر ۰/۶۶ محاسبه شد.

یافته‌ها

نمونه پژوهش متشکل از ۶۶۲ نفر بود که ۷۹ درصد آنان زن بودند. میانگین سنی نمونه برابر ۳۱/۲۱ سال (با انحراف استاندارد ۹/۹۲) و دامنه سنی آن‌ها بین ۱۸ تا ۶۱ سال بود. آخرین مقطع تحصیلی ۱۶/۲۰ درصد از افراد نمونه دیپلم یا پایین‌تر، ۱۰/۱۰ درصد کاردانی، ۴۹/۴۰ درصد کارشناسی، ۲۰/۷۰ درصد کارشناسی ارشد و ۳/۶۰ درصد دکتری بود. در این میان، مجموعاً ۹۴ درصد شرکت‌کنندگان خود را پیرو دین اسلام (شیعه و اهل سنت) دانستند. هم‌چنین، ۵۱/۴۰ درصد از افراد نمونه مجرد، ۴۲/۹۰ درصد متأهل، ۳/۸۰ درصد مطلقه و ۲/۰۰ درصد آنان همسرشان فوت شده بود. به علاوه، در ارتباط با تنوع قومیتی در نمونه پژوهش حاضر، یافته‌ها نشان داد که ۶۸/۱۰ درصد نمونه از قوم فارس، ۱۰/۱۰ درصد ترک، ۶/۴۰ درصد لر، ۵/۵۰ درصد کرد و بقیه از دیگر اقوام ایرانی شامل عرب، لک، بلوچ، طبری و... بودند.

شاخص‌های توصیفی مربوط به میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب کجی و کشیدگی نمرات پرسشنامه‌ها در جدول زیر آمده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های اصلی پژوهش، ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌ها بررسی شد. مقدار کجی نمرات مقیاس‌ها بین ۱/۲۸- تا ۰/۷۵ و میزان کشیدگی آن‌ها بین ۰/۵۸- تا ۲/۶۰ محاسبه شد (جدول ۱). با توجه به مقادیر قابل قبول کجی و کشیدگی که به ترتیب برابر ± ۳ و ± ۵ است (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۱۳)، می‌توان گفت که داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار بودند.

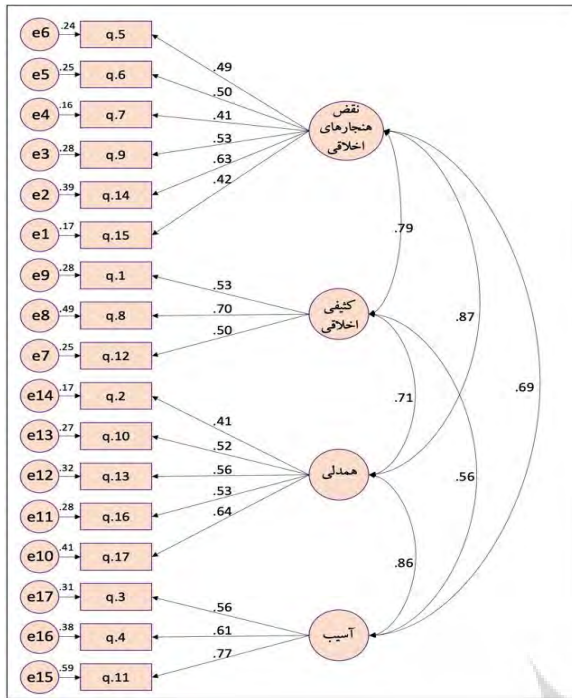
غیرصمیمی^۱ (شامل عدم توجه به عملکرد خود در وظایف و بی‌اهمیت بودن نسبت به احساسات دیگران) و بی‌عاطفه بودن^۲ (فقدان بیان و تظاهرات هیجانی در فرد) است. نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت لیکرت ۴ درجه‌ای (از ۰= اصلاً درست نیست تا ۳= کاملاً درست) می‌باشد. اسما و همکاران (۲۰۰۶) در مطالعه‌ای ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس را مورد بررسی قرار دادند که نتایج تحلیل عامل اکتشافی، دو ساختار تک‌عاملی و ۳ عاملی را برای پرسشنامه پیشنهاد داد و هر دو مدل از برازش مناسب برخوردار بودند. هم‌چنین، آن‌ها اعتبار مقیاس با استفاده از محاسبه ضریب همبستگی آن با مقیاس‌های مرتبط را مطلوب گزارش داده و همسانی درونی مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ را برای نمره کل و عامل‌های سنگدلی، غیرصمیمی و بی‌عاطفه بودن به ترتیب برابر ۰/۷۷، ۰/۷۰، ۰/۷۳ و ۰/۶۴ محاسبه کردند. ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه صفات سنگدلی و عاری از احساس در ایران توسط احمدی و قربانی (۱۴۰۰) مورد بررسی قرار گرفت. تعداد سؤالات نسخه فارسی با حذف سؤال‌های ۲ و ۸، به ۲۲ سؤال کاهش یافت و نتایج تحلیل عاملی آن، هم‌خوان با نسخه اصلی، یک نمره کل و سه عامل سنگدلی، غیرصمیمی و بی‌عاطفه بودن را به دست داد. همسانی درونی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل و خرده‌مقیاس‌های سنگدلی، غیرصمیمی و بی‌عاطفه بودن به ترتیب برابر ۰/۷۰، ۰/۶۴، ۰/۶۵ و ۰/۴۸ محاسبه گردید. علاوه بر این، پایایی آزمون-بازآزمون به فاصله یک هفته برای نمره کل مقیاس برابر ۰/۷۸ به دست آمد. در پژوهش حاضر از نمره کل پرسشنامه ICU به منظور بررسی اعتبار همگرایی مقیاس MOGS استفاده شد. لازم به ذکر است ضریب

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی مربوط به میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب کجی و کشیدگی نمرات مقیاس‌ها

شاخص	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب کجی	ضریب کشیدگی
نقض هنجارهای اخلاقی	۲۰/۹۳	۳/۸۴	-۰/۱۳	-۰/۳۱
کثیفی اخلاقی	۸/۷۲	۲/۸۵	۰/۰۷	-۰/۵۵
همدلی	۱۷/۹۳	۳/۱۶	-۰/۰۴	-۰/۴۰
آسیب	۱۳/۰۲	۱/۵۴	-۰/۳۳	-۰/۵۸
نمره کل مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه	۶۰/۶۲	۸/۸۸	۰/۱۰	-۰/۲۳
چندش اخلاقی	۳۴/۶۴	۵/۹۱	-۱/۲۸	۲/۶۰
احساس گناه	۴۹/۷۶	۶/۴۵	-۰/۶۷	۰/۰۷
احساس شرم	۱۱/۰۶	۳/۰۴	۰/۲۱	-۰/۰۹
صفات سنگدلی و عاری از احساس	۲۷/۷۴	۵/۱۹	۰/۷۵	۰/۷۵

۱. uncaring

۲. unemotional

شکل ۱. مدل تحلیل عاملی تأییدی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه و بار عاملی گویه‌ها

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل ۴ عاملی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه

شاخص	χ^2/df	GFI	AGFI	I. I	TLI	CFI	RMSEA
مقدار به‌دست آمده	۲/۹۰	۰/۹۵	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۰۵
دامنه قابل پذیرش	۳-۱	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	بزرگ‌تر از ۰/۸۰	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	کم‌تر از ۰/۰۸

به منظور بررسی و ارزیابی ساختار عاملی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه از تحلیل عاملی تأییدی به روش بیشینه درست‌نمایی استفاده شد. ابتدا بارهای عاملی گویه‌ها به منظور حذف موارد با بار عاملی منفی یا کمتر از ۰/۴۰ بررسی شد. همان‌طور که در شکل ۱ نشان داده شده، همه سؤالات دارای بار عاملی مثبت و بالای ۰/۴۰ هستند و هیچ‌یک از گویه‌ها حذف نشدند (شکل ۱).

اعتبار سازه مدل از طریق تحلیل عاملی تأییدی و با استفاده از شاخص‌های مجذور کای بر درجات آزادی^۱، نیکویی برازش^۲، نیکویی برازش تعدیل شده^۳، برازش فزاینده^۴، توکر-لوویس^۵، برازش تطبیقی^۶ و ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب^۷ مورد بررسی قرار گرفت. همان‌گونه که در جدول زیر مشاهده می‌شود، نتایج تحلیل عاملی تأییدی و شاخص‌های برازش نشان‌دهنده برازش مناسب مدل ۴ عاملی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در جامعه ایران بود (جدول ۲).

(۳/۶۵) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که مقیاس مورد نظر از پایایی مطلوبی در جامعه ایرانی برخوردار است (جدول ۴).

اعتبار همگرایی مقیاس از طریق تحلیل ماتریس همبستگی مربوط به نمرات مقیاس MOGS با نمرات پرسشنامه‌های چندش اخلاقی، آمادگی شرم و گناه، و صفات سنگدلی و عاری از احساس محاسبه شد. نتایج نشان داد که ضرایب همبستگی بین عامل‌های مقیاس MOGS با موارد مورد اشاره (به‌جز همبستگی عامل کثیفی اخلاقی با صفات سنگدلی و عاری از احساس)، بسته به نوع مقیاس، مثبت یا منفی و معنی‌دار بود (جدول ۳).

سرانجام، پایایی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه به دو روش همسانی درونی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، و پایایی آزمون-بازآزمون با فاصله دو هفته [در یک نمونه متشکل از ۳۴ نفر از دانشجویان دانشگاه پیام‌نور واحد شیراز (با میانگین سنی ۲۳/۷۱ و انحراف استاندارد

5. Tucker-Lewis's index (TLI)
6. comparative fit index (CFI)
7. root mean square error of approximation (RMSEA)

1. χ^2/df
2. goodness of fit index (GFI)
3. adjusted goodness of fit index (AGFI)
4. incremental fit index (IFI)

جدول ۳. ضرایب همبستگی بین نمرات عامل‌های مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه با سایر متغیرهای پژوهش

مقیاس‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. نقض هنجارهای اخلاقی									
۲. کیفی اخلاقی	۰/۴۸**								
۳. همدلی	۰/۵۰**	۰/۴۶**							
۴. آسیب	۰/۴۳**	۰/۳۳**	۰/۵۱**						
۵. نمره کل مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه	۰/۸۴**	۰/۷۵**	۰/۸۱**	۰/۶۵**					
۶. چندش اخلاقی	۰/۲۸**	۰/۱۲**	۰/۲۱**	۰/۲۰**	۰/۲۶**				
۷. احساس گناه	۰/۳۳**	۰/۰۹*	۰/۳۰**	۰/۳۹**	۰/۳۴**	۰/۴۹**			
۸. احساس شرم	۰/۱۸**	۰/۲۲**	۰/۱۵**	۰/۱۰**	۰/۲۲**	۰/۰۹*	۰/۱۴**		
۹. صفات سنگدلی و عاری از احساس	-۰/۲۳**	۰/۰۵	-۰/۱۹**	-۰/۳۳**	-۰/۲۱**	-۰/۲۸**	-۰/۴۴**	۰/۱۱**	

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

جدول ۴. ضرایب آلفای کرونباخ و بازآزمایی عامل‌های مقیاس جهت‌گیری

اخلاقی احساس گناه

شاخص‌های پایایی	ضریب آلفای کرونباخ	ضریب آزمون-بازآزمون
نقض هنجارهای اخلاقی	۰/۷۰	۰/۷۴
کیفی اخلاقی	۰/۶۵	۰/۸۷
همدلی	۰/۷۰	۰/۷۲
آسیب	۰/۶۹	۰/۸۹
نمره کل	۰/۸۴	۰/۸۲

در آخر، به عنوان یک هدف جانبی، میانگین و انحراف استاندارد نمرات مقیاس MOGS در پژوهش حاضر و پژوهش اصلی در جامعه ایتالیا (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب) نیز مورد مقایسه قرار گرفت. همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، مقایسه نمرات با استفاده از آزمون t نشان داد که میانگین نمرات عوامل مقیاس MOGS در نمونه پژوهش حاضر به طور معنی‌داری از پژوهش اصلی بالاتر است.

جدول ۵. مقایسه نمرات عامل‌های مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه در پژوهش حاضر و پژوهش اصلی در جامعه ایتالیا

متغیرها	پژوهش حاضر (N=۶۶۲)		پژوهش جامعه ایتالیا (N=۹۲۷)		تفاوت میانگین‌ها	آماره t	سطح معنی‌داری
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد			
نقض هنجارهای اخلاقی	۲۰/۹۳	۳/۸۴	۱۷/۸۸	۴/۴۵	۳/۰۵	۱۴/۲۵	۰/۰۰۰۱
کیفی اخلاقی	۸/۷۲	۲/۸۵	۶/۹۳	۲/۵۹	۱/۸۰	۱۳/۲۵	۰/۰۰۰۱
همدلی	۱۷/۹۳	۳/۱۶	۱۴/۵۶	۳/۷۶	۳/۳۷	۱۸/۸۰	۰/۰۰۰۱
آسیب	۱۳/۰۲	۱/۵۴	۱۱/۷۶	۲/۰۹	۱/۲۶	۱۳/۱۷	۰/۰۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه (MOGS) در جامعه ایران بود؛ ابزاری که قادر به اندازه‌گیری مستقل تمایل به تجربه انواع مختلف احساس گناه در افراد با توجه به ارزش‌های اخلاقی درونی شده مختلف باشد. همسو با پژوهش اصلی، بررسی اعتبار سازه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مقیاس MOGS از مدل ۴ عاملی برخوردار است که هر کدام از آن‌ها مبانی اخلاقی متفاوتی را منعکس می‌کند:

الف) عامل نقض هنجارهای اخلاقی، که ترس از خشم یک مقام و تلاش برای جلوگیری از احساس گناه از طریق انطباق با هنجارهای اخلاقی را منعکس می‌کند و با وجه اقتدار/احترام در مدل شهودی-اجتماعی گراهام و هایت (۲۰۱۲) به اخلاق در ارتباط است (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲a). مثال زیر می‌تواند روشن‌گر باشد (برگرفته از مانچینی و گنگمی، ۲۰۲۱): "یک رزیدنت تخصص در یکی از شیفت‌های شبانه متوجه می‌شود که یک بیمار مبتلا به سرطان لاعلاج به کما رفته است و حتی در حالت اغما، درد می‌کشد. متخصص از او می‌خواهد که جهت تسکین درد، به بیمار مقادیر

دست‌هایش را روی سرش گذاشته بود. برای لحظاتی تردید کردم کمکش کنم اما همه دوستانم به مسیر ادامه دادند و من هم به دنبالشان رفتم. وقتی به منزل رسیدم، آن مرد را به یاد آوردم. دلم برایش سوخت و از این که کمکش نکردم، تا حدودی خودم را مقصر می‌دانستم.

د) عامل آسیب، که تمایل به احساس گناه ناشی از آسیب رساندن به دیگران و همزمان، میل به تسلی قربانی را اندازه‌گیری می‌کند. مشخص شده است که این عامل بیشترین ارتباط را با وجه آسیب/مراقبت در مدل هایت و گراهام در مورد اخلاق دارد (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ الف). در ادامه، نمونه‌ای از این نوع احساس گناه آورده شده است (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب):

«من و برادر کوچک‌ترم همیشه در ورزش با یکدیگر رقابت داشتیم. یک روز، زمانی که ۲۰ سالم بود، با هم مسابقه دو گذاشتیم. در حال دویدن بودیم و من تقریباً داشتم برنده می‌شدم. اواخر مسیر به صورت اتفاقی با هم برخورد کردیم و او زمین خورد. برگشتم و دیدم صورتش در حال خون‌ریزی است، متوجه شدم که ناخواسته به وی صدمه زده‌ام. در آن لحظه به شدت احساس گناه کردم. او داشت رنج می‌برد و با وجود غیرعملی بودن، من مقصر این اتفاق بودم.»

گویه‌های مربوط به عامل‌های اول و دوم در مقیاس MOGS بر تخطی از اصول اخلاقی و خود-بیزاری^۲ بدون هیچ اشاره‌ای به نگرانی در مورد دیگران متمرکز هستند، در حالی که در عامل‌های سوم و چهارم، در گویه‌ها همیشه شخص دیگری وجود دارد که رنج می‌برد، حتی اگر هیچ نقض هنجارهای اخلاقی درونی رخ نداده باشد. همان‌گونه که در مثال‌های بالا نیز مشاهده شد، در دو داستان اول، در حق کسی ظلم نشده و به عبارتی قربانی مشخصی وجود ندارد. برعکس، در دو مورد آخر هیچ‌گونه تخطی از هنجارهای اخلاقی درونی دیده نمی‌شود. از این رو، مانچینی و همکاران (۲۰۲۲ الف) عامل‌های نقض هنجارهای اخلاقی و کثیفی اخلاقی را با احساس گناه وظیفه‌گرایانه و عامل‌های همدلی و آسیب را با حوزه دگردوستی مرتبط دانسته‌اند.

به این ترتیب، با وجود این که در بسیاری از موقعیت‌های زندگی روزمره می‌توان شاهد تجربه همزمان انواع مختلف احساس گناه در افراد بود (پرینز و نیکولز، ۲۰۱۰)، هر کدام از این هیجان‌ها، بسته به جهت‌گیری اخلاقی

بالای مورفین تزریق کند؛ اما این مقدار بالا علاوه بر آرام کردن بیمار، مرگ وی را نیز تسریع می‌کند. حین آماده شدن برای تزریق مورفین، این فکر به ذهن رزیدنت خطور می‌کند که «من کی‌ام که در مورد زندگی یا مرگ این شخص تصمیم بگیرم؟ چه کسی به من اجازه می‌دهد که به جای خدا عمل کنم؟ از نظر اخلاقی درست نیست. من نمی‌توانم این کار را انجام دهم» در نهایت، این فکر او را از تزریق مورفین باز می‌دارد.^۱

ب) عامل کثیفی اخلاقی، که بنظر می‌رسد تمایل به احساس پستی و تنزیل اخلاقی در هنگام احساس گناه و گرایش به تجربه چندش اخلاقی نسبت به خود را می‌سازد و با وجه پاک‌پرهیزکاری مدل هایت و گراهام مرتبط است (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب). حتی زمانی که خطر آسیب و تهدید فیزیولوژیک، روانشناختی یا اجتماعی در میان نباشد، معمولاً این اعمال به صورت «گناه‌آلود» و به نوعی حقارت‌آور ادراک می‌شوند (گراهام و هایت، ۲۰۱۲). نمونه‌ای از این نوع احساس گناه در سناریوی زیر آمده است (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب):

«وقتی ۶ سالم بود، همراه با پسر عموی ۵ ساله‌ام مشغول «دکتر بازی» بودیم. یک روز هنگام بازی، برای افزایش واقع‌گرایی، تصمیم گرفتیم بدن یکدیگر را در حالت برهنه معاینه کنیم. ناگهان مادرم وارد اتاق شد و گفت: این کثیف‌بازی‌ها چیست؟! متوجه شدم که او نگاهی بسیار ناامیدکننده و تقریباً انزجارآور به من دارد. احساس می‌کردم که در چشمان مادرم بی‌ارزش شده‌ام.»

ج) عامل همدلی، که به طور ویژه، تمایل به تجربه احساس گناه برای بدبختی و رنج دیگران را مورد سنجش قرار می‌دهد (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب). مشخص شده است نمرات این خرده مقیاس به شدت با دو مؤلفه آسیب/مراقبت و انصاف/برابری ارتباط دارد که تأیید می‌کند این زیرمقیاس با ارزش‌های عدالت و مراقبت مرتبط است (گراهام و هایت، ۲۰۱۲). نمونه‌ای از این نوع احساس گناه در داستان زیر نشان داده شده است (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب):

«در یک شب زمستانی با جمعی از دوستان در حال بازگشت از باشگاه بودیم. هوا آن قدر سرد بود که حین صحبت کردن، می‌توانستیم بخار ناشی از بازدمان را ببینیم. هنگام عبور از یک چهارراه، مرد میانسالی را دیدم که در گوشه خیابان نشسته بود و می‌لرزید. لباس‌هایش کثیف بود و

¹. sinful

². self-loathing

فرد، می‌توانند به صورت مستقل در وی ایجاد شود. در تأیید این یافته‌ها، مطالعات انجام شده نشان داده‌اند که انواع مختلف احساس گناه می‌توانند هم در رابطه با شرایط آسیب‌شناسی متفاوت (مانچینی و همکاران، ۲۰۲۲ ب) و هم در ارتباط سایر فرآیندها و احساسات، به شیوه‌های متفاوتی نقش‌آفرینی نمایند. برای نمونه، مشخص شده است احساس گناه دگردوستانه با درد و همدلی مرتبط است، در حالی که احساس گناه وظیفه‌گرایانه به شدت با هیجان‌چندش ارتباط دارد (مانچینی و گنگمی، ۲۰۲۱).

هم‌چنین، در قسمتی از نتایج مشاهده شد که نمرات عامل‌های MOGS در نمونه پژوهش حاضر در مقایسه با نمونه اصلی در جامعه ایتالیا به صورت معنی‌داری بالاتر است. مطالعات قبلی در ارتباط با مقایسه هیجان‌های خودآگاه در جوامع مختلف، نقش تفاوت‌های فرهنگی را در این زمینه برجسته کرده‌اند (کرودر و کامل‌مایر، ۲۰۱۸). اضافه بر این، مشخص شده است که مذهب نیز می‌تواند بر باورهای اخلاقی و انتظارات اجتماعی مرتبط با احساس گناه در افراد تأثیر بگذارد (آلبرتسن و همکاران، ۲۰۰۶). از این رو، یکی از تبیین‌های مربوط به یافته بالا می‌تواند ناشی از تفاوت‌های فرهنگی/ مذهبی جامعه ایران و ایتالیا باشد.

به علاوه، همان‌طور که در قسمت نتایج اشاره شد، بررسی اعتبار همگرایی مقیاس MOGS و نیز پایایی آن به دو روش همسانی درونی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی آزمون- بازآزمون، هم‌سو با پژوهش مانچینی و همکاران (۲۰۲۲ الف)، نشان داد که نسخه ایرانی این مقیاس نیز از اعتبار و پایایی قابل‌قبولی برخوردار است. بنابراین، با توجه به مطلوب بودن ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه، پژوهشگران و متخصصان حوزه سلامت روان می‌توانند از این پرسشنامه به عنوان ابزاری مختصر و قابل اعتماد جهت ارزیابی گرایش افراد به تجربه انواع مختلف احساس گناه در جامعه ایران استفاده نمایند.

مطالعه حاضر نیز مانند هر پژوهش دیگر با محدودیت‌هایی روبرو است. از جمله محدودیت‌های خارج از کنترل پژوهشگران می‌توان به خودگزارشی بودن ابزارهای پژوهش اشاره کرد که ممکن است پاسخ‌دهی به سؤالات را

تحت تأثیر قرار داده باشد. به علاوه، با وجود توزیع فراخوان شرکت در پژوهش در گروه‌ها و صفحات متشکل از هر دو جنس، مردان تمایل کمتری به مشارکت در پژوهش داشته و فقط ۲۱ درصد شرکت‌کنندگان را تشکیل دادند. از سوی دیگر، نمونه‌گیری در دسترس و به شیوه آنلاین، و نیز انتخاب نمونه از جمعیت عمومی بزرگسالان، از جمله محدودیت‌های مربوط به مطالعه حاضر بود که به اقتضای شرایط یا بنا به هدف پژوهش کنترل نشدند. با توجه به موارد مورد اشاره، در تعمیم یافته‌های مطالعه حاضر به افراد زیر ۱۸ سال، گروه مردان و جمعیت‌های بالینی باید احتیاط کرد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود سایر پژوهشگران از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای، مقیاس جهت‌گیری اخلاقی احساس گناه را در نمونه‌های گسترده‌تر متشکل از هر دو جنس و در بافت‌های متنوع قومی کشور اجرا کرده و یافته‌ها را با هم مقایسه کنند. هم‌چنین، مطالعات بعدی می‌توانند با استفاده از این مقیاس، گرایش به انواع احساس گناه را در جمعیت‌های مختلف بالینی بررسی نموده و به فهم دقیق‌تر مکانیسم‌های آسیب‌شناسی آن‌ها کمک نمایند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی بالینی در دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شیراز و دارای کد اخلاقی با شناسه IR.US.REC.1401.006 است. در این پژوهش تمام ملاحظات اخلاقی رعایت شد و همه شرکت‌کنندگان پس از تأیید فرم رضایت آگاهانه در پژوهش شرکت کردند.

حامی مالی: این پژوهش به عنوان بخشی از رساله دکتری و بدون حمایت مالی انجام شد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول محقق اصلی پژوهش بود که در گردآوری داده‌ها و نگارش متن مقاله نقش داشته، نویسنده دوم استاد راهنما و نویسندگان سوم و چهارم نیز اساتید مشاور طرح بوده که بر طراحی پژوهش و تحلیل نتایج نظارت داشته‌اند.

تضاد منافع: در رابطه با این پژوهش، نویسندگان هیچ گونه تضاد منافی اعلام نمی‌دارند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاور تحقیق و همه افرادی که در انجام این پژوهش مشارکت داشتند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

احمدی، عزت‌اله و قربانی، فاطمه. (۱۴۰۰). هنجاریابی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه صفات بی‌عاطفه و عاری از احساس. *روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۹(۲)، ۱۷۱-۱۶۱.

<https://dx.doi.org/10.22070/cpap.2021.7107.0>

برزگری احمد آباد، لیلا؛ عیسی زادگان، علی؛ سلیمانی، اسماعیل و مرادی، افسانه. (۱۴۰۲). اثربخشی درمان تحریک الکتریکی مستقیم فراجمجمه‌ای مغز بر عاطفه خودآگاه شرم و گناه و حساسیت انزجاری نوجوانان مبتلا به اختلال وسواسی-جبری: یک مطالعه تک آزمودنی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۲(۱۲۲)، ۳۷۶-۳۶۱.

<https://doi.org/10.52547/JPS.22.122.211>

جوکار، بهرام و کمالی، فاطمه. (۱۳۹۴). بررسی رابطه معنویت و احساس شرم و گناه. *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ۵(۱ (پیاپی ۱۴))، ۳-۲۱.

<https://sid.ir/paper/236912/fa>

دلفان‌بیرانوند، آرزو؛ رشید، خسرو؛ یعقوبی، ابوالقاسم و کردنوقایی، رسول. (۱۴۰۱). پیش‌بینی‌کننده‌های رفتار اخلاقی نوجوانان بر اساس نگرش اخلاقی، هویت اخلاقی، سود و زیان. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱(۱۱۹)، ۲۱۴-۲۱۵.

<https://doi.org/10.52547/JPS.21.119.2145>

مرادی‌مطلق، مونا. (۱۳۹۸). طراحی و اعتباریابی مدل ساختاری رابطه چندش و ترس از آلودگی با نقش میانجی تحریف‌های شناختی خرافه‌های همانند‌پنداری و استدلال هیجانی و نقش تعدیل‌کننده آسیب‌پذیری ادراک‌شده به بیماری مسری، در دو نمونه غیربالینی و بالینی (بیماران مبتلا به وسواس). دانشگاه شاهد تهران. پایان‌نامه دکتری.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/79016f426cce647f8165f4812028e97f>

هاشمی گلپایگانی، فاطمه؛ حسینیان، سیمین؛ رضائیان، حمید؛ پورشهریاری، مه‌سیما و رسولی، رویا. (۱۴۰۱). ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس تجربه شرم و احساس گناه در نوجوانان شهر تهران. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱(۱۰۹)، ۷۰-۵۳.

<https://doi.org/10.52547/JPS.21.109.53>

References

Ahmadi, E., & Gorbani, F. (2022). Standardization and Study of the Psychometric Properties of Callous-Unemotional Traits Questionnaire. *Clinical Psychology and Personality*, 19(2), 161-171. (In Persian)
<https://dx.doi.org/10.22070/cpap.2021.7107.0>

Albertsen, E. J., O'Connor, L. E., & Berry, J. W. (2006). Religion and interpersonal guilt: Variations across ethnicity and spirituality. *Mental Health, Religion & Culture*, 9(1), 67-84.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/13694670500040484>

Barzegary Ahmadabad, L., Issazadegan, A., soleimani E., & Moradi, A. (2023). The effectiveness of transcranial direct current stimulation on the self-conscious affections of shame and guilt and the disgust sensitivity of adolescents with obsessive-compulsive disorder: A single case study. *Journal of Psychological Science*. 22(122), 361-376. (In Persian)
<https://doi.org/10.52547/JPS.22.122.211>

Basile, B., Mancini, F., Macaluso, E., Caltagirone, C., Frackowiak, R. S., & Bozzali, M. (2011). Deontological and altruistic guilt: evidence for distinct neurobiological substrates. *Human brain mapping*, 32(2), 229-239.
<https://doi.org/10.1002/hbm.21009>

Baumeister, R. F., Stillwell, A. M., & Heatherton, T. F. (1994). Guilt: an interpersonal approach. *Psychological bulletin*, 115(2), 243.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.115.2.243>

Brislin, R. W. (1986). The wording and translation of research instruments. In W. J. Lonner & J. W. Berry (Eds.), *Field methods in cross-cultural research* (pp. 137-164). Sage Publications, Inc.
<https://psycnet.apa.org/record/1987-97046-005>

Carnì, S., Petrocchi, N., Del Miglio, C., Mancini, F., & Couyoumdjian, A. (2013). Intrapsychic and interpersonal guilt: a critical review of the recent literature. *Cognitive processing*, 14(4), 333-346.
<https://doi.org/10.1007/s10339-013-0570-4>

Cohen, T. R., Wolf, S. T., Panter, A. T., & Insko, C. A. (2011). Introducing the GASP scale: a new measure of guilt and shame proneness. *Journal of personality and social psychology*, 100(5), 947.
<https://doi.org/10.1037/a0022641>

Crowder, M. K., & Kemmelmeier, M. (2018). Cultural differences in shame and guilt as understandable reasons for suicide. *Psychological Reports*, 121(3), 396-429.
<https://doi.org/10.1177/0033294117728288>

Delfan Beiranvand, A., Rashid, K., Yaghoobi, A., & Kordnoghahi, R. (2022). Predictors of adolescents' moral behavior based on moral attitude, moral identity, benefit, and cost. *Journal of Psychological Science*, 21(119), 2145-2163. (In Persian)
<https://doi.org/10.52547/JPS.21.119.2145>

- Essau, C. A., Sasagawa, S., & Frick, P. J. (2006). Callous-unemotional traits in a community sample of adolescents. *Assessment*, 13(4), 454-469. <https://doi.org/10.1177/1073191106287354>
- Frick, P. J. (2004). Inventory of callous-unemotional traits. *PLoS One*. <https://doi.org/10.1037/t62639-000>
- Fromm, E. (1985). *Etica y Psychoanalysis*. Madrid: Fondo De Cultura Economica (Original work published 1947).
- Gilbert, P. (2019). Distinguishing shame, humiliation and guilt: An evolutionary functional analysis and compassion focused interventions. *The bright side of shame: Transforming and growing through practical applications in cultural contexts*, 413-431. https://doi.org/10.1007/978-3-030-13409-9_27
- Graham, J., & Haidt, J. (2012). "Sacred values and evil adversaries: a moral foundations approach," in *The Social Psychology of Morality: Exploring the Causes of Good and Evil*, eds P. Shaver and M. Mikulincer (New York, NY: APA Books), 11-31. <https://doi.org/10.1037/13091-001>
- Graham, J., Nosek, B. A., Haidt, J., Iyer, R., Koleva, S., & Ditto, P. H. (2011). Mapping the moral domain. *Journal of personality and social psychology*, 101(2), 366. <https://doi.org/10.1037/a0021847>
- Hashemi Golpayegani, F., Hosseinian, S., Rezaeian, H., Pourshahriari, M., & Rasouli, R. (2022). Psychometric properties of the guilt and shame experience scale in adolescents in Tehran. *Journal of Psychological Science*, 21(109), 53-70. (In Persian) <https://doi.org/10.52547/JPS.21.109.53>
- Jia, F., & Krettenauer, T. (2017). Recognizing Moral Identity as a Cultural Construct. *Frontiers in Psychology*, 8, 412. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00412>
- Jokar, B., & Kamali, F. (2015). Relation between Spirituality and the Feeling of Shame and Sin, *Iranian Journal of Culture in the Islamic University*, 5(1 (14)), 3-20. (In Persian) <https://sid.ir/paper/236912/en>
- Kubany, E. S., & Watson, S. B. (2003). Guilt: Elaboration of a multidimensional model. *Psychological Record*, 53(1), 51-90. <https://psycnet.apa.org/record/2003-01443-005>
- Kugler, K., & Jones, W. H. (1992). On conceptualizing and assessing guilt. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(2), 318. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.62.2.318>
- Luppino, O. I., Tenore, K., Mancini, F., & Mancini, A. (2023). The Role of Childhood Experiences in the development of Disgust Sensitivity: a preliminary study on early moral memories. *Clinical Neuropsychiatry*, 20(2), 109. <https://doi.org/10.36131%2Fcnf/nioritieditore20230203>
- Malinakova, K., Furstova, J., Kalman, M., & Trnka, R. (2020). A psychometric evaluation of the Guilt and Shame Experience Scale (GSES) on a representative adolescent sample: A low differentiation between guilt and shame. *International journal of environmental research and public health*, 17(23), 8901. <https://doi.org/10.3390/ijerph17238901>
- Mancini, A., Granzio, U., Gragnani, A., Femia, G., Migliorati, D., Cosentino, T., Luppino, O. I., Perdighe, C., Saliari, A. M., Tenore, K., & Mancini, F. (2022). Guilt Feelings in Obsessive Compulsive Disorder: An Investigation between Diagnostic Groups. *Journal of clinical medicine*, 11(16), 4673. <https://doi.org/10.3390/jcm11164673>
- Mancini, A., Granzio, U., Migliorati, D., Gragnani, A., Femia, G., Cosentino, T., ... & Mancini, F. (2022a). Moral Orientation Guilt Scale (MOGS): Development and validation of a novel guilt measurement. *Personality and individual differences*, 189, 111495. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111495>
- Mancini, F., & Gangemi, A. (2021). Deontological and altruistic guilt feelings: A dualistic thesis. *Frontiers in Psychology*, 12, 651937. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.651937>
- Martin-Key, N. A., Spadaro, B., Funnell, E., Barker, E. J., Schei, T. S., Tomasik, J., & Bahn, S. (2022). The current state and validity of digital assessment tools for psychiatry: systematic review. *JMIR Mental Health*, 9(3), e32824. <https://doi.org/10.2196/32824>
- Moradi-motlagh, M. (2018). *Design and validation of a structural model of the relationship between disgust and fear of contamination with the mediating roles of cognitive distortions including the sympathetic magics and emotional reasoning and moderating role of perceived vulnerability to disease in both non-clinical and clinical samples (OCD patients)*. Shahed University of Tehran. PhD Thesis. (In Persian) <https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/79016f426cce647f8165f4812028e97f>
- Prinz, J.J.; Nichols, S. (2010). Moral Emotions. In *The Moral Psychology Handbook*; Doris, J.M., Ed.; Oxford University Press: Oxford, UK.

<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199582143.003.0005>

Scaffidi Abbate, C., Misuraca, R., Roccella, M., Parisi, L., Vetri, L., & Miceli, S. (2022). The role of guilt and empathy on prosocial behavior. *Behavioral Sciences*, 12(3), 64.

<https://doi.org/10.3390/bs12030064>

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed). *Boston: Pearson Education*.

Tybur, J. M., Lieberman, D., & Griskevicius, V. (2009). Microbes, mating, and morality: individual differences in three functional domains of disgust. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(1), 103-122. <https://doi.org/10.1037/a0015474>

